

STORTEST! Hifi

Aktiva subbasar

BRED SPRIDNING – I DEN LÄGSTA OKTAVEN

En välljudande anläggning utan djupbas är lite som en gourmeträtt utan sås eller kryddor. Därför sätter vi sex ganska olika subbasar under luppen.

Text Thomas Odeltorp **Bild** H&M **Mätning** H&M

Liknelsen med sås och kryddor går att använda på flera olika sätt. De olika subbasarna i vår samling presenterar verkligen skilda stilar. Alla kan ju inte gilla cayennepeppar och curry, eller hur?

Vi rör oss i prisklasserna från lite styvt 4.000 kronor upp till drygt dubbla pengan. Har du just dubbla budgeten mot vad de billigaste basarna i samlingen kostar, kan två subbar vara fint att ha. Inte så mycket för att du hör djupbastoner i stereo, utan för den jämnare ljudspridningens, lägre distorsionens och högre maxvolymens skull.

Den andra tydliga skillnaden – förutom prislapparna – är dimensionerna. Ett spann från 8-tumsbasar till 12:or är representerade och skillnaderna mellan åtta till tolv tum blir i praktiken kring 100 procent i lådvolum och dubbla konarean, vilket gör sitt för både möblerbarhet som djupbas/ljudtryck.

I startfältet har vi de tre vanligaste lådkonstruktionerna presenterade i form av sluten, portad och slavbaskonstruktion. Den sistnämnda kan tänkas vara den mest kompromisslösa, då slavbasen i princip ger oss den slutna lådans tighet tillsammans med basreflexens ljudtryck. Ett passivt membran är dock dyrare än en basport eller bygget av en vanlig slutna låda, vilket gör att vi inte ser slavkonstruktioner särskilt ofta.

I jämförelsen mellan den vanliga basreflexen mot slutna låda speglar den förstnämnda i regel högre och aningen blötare. En vanlig slutna låda har oftast 15–20 procent mindre lådvolum än en basreflex, och vinner i torrhet.

Lite slarvigt kan vi sedan generalisera och säga att elementstorleken ger en hint om kvantiteten, men inte om ljudkvaliteten.

När det kommer till slutstegen så har vi såväl klass AB som klass D representerade i sextetten. De olika stegen levererar 170–500 watt, där klass D-stegen som bekant är effektivare medan AB-principen gillas bättre av många, inte minst i lågbasområdet.

Uteffekten säger inte så mycket om hur högt basen spelar, eftersom en fördubbling av uteffekten ger 3 dB extra. Det betyder exempelvis att en subbas med 250-watts slutsteg och ett element med 90 dB känslighet spelar lika högt som en subbas med 500 watts steg och 87 dB känslighet. Eftersom tillverkarna ytterst sällan anger känslighet eller impedans vid marknadsföringen av aktiva högtalare blir det svårt att räkna ut ett teoretiskt maximalt ljudtryck hos subbasen.

Var ska basen stå?

Ja, det beror lite på ditt rums egenskaper och hur konstruktören har tänkt sig placeringen. Jag ger mig trots konkreta placeringstips från tillverkaren på att känka runt baslådorna därhemma, för du vet ju aldrig vad som är bäst i just din lyssningsmiljö.

En låda som Lyngdorf är tänkt att placeras i hörn. Den tanken är väldigt bra och praktisk i de fall det fungerar. I ljudprotokollet har jag valt att lägga in en kommentar om hur filtret tar hand om övertonerna i praktiken, alltså hur mycket av exempelvis röster som hörs igenom subben när filtret är i sitt bottenläge. Det tillsammans med kommentaren om ljus eller mörk grundklang ger oss en indikation på hur långt ifrån stereohögtalarna du kan flytta subbasen utan att den börjar bli möjlig att lokalisera.

Dali SVB C-8D – pipinett & musikalisk

Från Dali kommer en riktigt smidig subbas. För dig som har en liten anläggning i ett mindre rum behöver basen inte vara större än så här. Lådbygget i MDF är gediget och ingenting skvallrar direkt om att det här är testets billigaste deltagare. Du kan välja mellan svart ask och vit i sidenmatt finish.

Dali har valt att fokusera på att få till en torr och korrekt hifi-bas snarare än blött och ljudigt tunggung, som annars är risken när tillverkare försöker få till stort ljud i billig förpackning. Tanken är att basen ska matcha Zen-

serierna, men den lirar givetvis lika bra mot frontar av andra rabrikat.

Bestyckningen hos SVB C-8D består av ett långslagit 8-tumselement som tillsammans med basreflexporten har riktats nedåt. Dali menar att nedåtriktningen tillsammans med distansering mot golvet medelst fötter möjliggör djupare bas än vad som annars vore möjligt med den aktuella lådvolymin. Slutsteget går i klass D och levererar 170 watt till basen. Det är försett med ett skydd mot överansträngning som ska skydda basen om användaren blir för ivrig med volymratten.

Lyssningsintryck

Dali känns väldigt het på gröten med sin

Dali-slutsteget saknar synliga kylflänsar och ger ett rent intryck. Filter, nivå och en vippa för fasen är standardjusteringar. Utöver detta finns LFE- samt vanliga RCA-ingångar. Utgångar saknas. Standard 1A med andra ord.

basförmedling, vilket gör den rolig att lyssna på. Snabb rock blir tight och trevlig att lyssna på, även om basen är liten och inte gräver sådär bråddjupt som vissa större konkurrenter.

Dali släpper igenom lite av röstinformationen i ljudspåren och har en ganska ljus grundton, vilket gör att du bör ägna den lite extra omtanke vid placeringen. I större rum önskar jag mig dubbla basar, men för den mindre kammaren är det faktiskt fullt tillräckligt med ett 8-tumselement.

Dynavoice Thunder T-12 – Svängig kraftkarl

Dynavoice är kända för sina prisvärda konstruktioner. Trots att Thunder T-12 placerar sig tredje lägst i pris så väger den in på närmare 28 kilo, vilket gör den tyngst och med lägst kilopris i gänget. Med 45 millimeter MDF i frontbaffeln och 30 millimeter på resten av lådan så blir resultatet osedvanligt stumt och tungt. T-12 är tillverkarens kraftfullaste subbas genom tiderna.

För musklerna står ett skålformat metallmembran på 12 tum. Korg, kon och talspole är i aluminium och motorn består av dubbla magneter. Tillsammans med en tjock gummikantupphängning blir membranet långslagit, vilket gör att det kan flytta mycket luft.

En lång/halvmåneformad kylfläns pryder Dynavoices baksida. Här finns förutom LFE och RCA in, även ett par RCA-utgångar. Fasen är steglöst justerbar, vilket avviker lite från standardjusteringarna.

Lyngdorf har en ofiltrerad LFE-ingång, samt RCA. Utöver detta finns rattar för nivå, fas och delningsfrekvens på den sparsmakade slutstegspanelen.

En gammal käpphäst hos REL är Speakon-kontakt för högnivåanslutning. Kabel för ändamålet medföljer och det går även att ansluta sig med vanlig RCA lågnivåsignal. Du kan ha både och anslutet samtidigt för film- respektive musiklyssning och har skilda volymrattar för ändamålen.

Lådan är sluten, vilket gör den ganska liten för ett 12-tumselement. Eftersom en sluten låda har lägre verkningsgrad än en portad har Dynavoices ett slutsteg på 500 watt kontinuerligt. T-12 finns i blanksvart och vitt.

Lyssningsintryck

Dynavoices liknar SVS en smula med sitt tunga och mäktiga anslag. Det som skiljer basarna åt är att svensken spelar med en något mjukare penselföring. Det känns inte heller som att Dynavoices gräver riktigt lika djupt ner i parketten, men basen känns å andra sidan mer musikalisk och följsam.

Två saker stör vid lyssningen. Det första är att den magnetupphängda fronten rasslar en del. Väx med den och det blir tyst i klassen. Nästa anmärkning är att filtret släpper igenom en del övertoner, vilket gör att du bör placera basen någonstans i närheten av stereohögtalarna.

Lyngdorf BW-2 – placeringsvänlig musikalitet

Nästa slutna låda kommer från vårt grannland Danmark och har en lite annan framtoning än Dynavoices. En högsam låda gör Lyngdorf busenkel att placera, dessutom

är det tänkt att du ska kunna ställa basen i ett hörn, vilket ytterligare trolldar bort den visuellt. Basen kan dessutom placeras stående eller liggande på långsidan, beroende på vilka utrymmen som finns till hands.

Lyngdorf MH-2 heter tillverkarens matchande satelliter à 8.000 kronor/paret, men basen ska klara även större stereohögtalare och lite större lyssningsrum.

Det här är testets dyrgrip med en prislapp på 9.200 kronor. Priset gäller oavsett om du väljer sidenmatt vit färg eller blanksvart. Finishen är så som anstår testets dyraste högtalare oklanderlig. Med en uteffekt på 400 watt är slutsteget också ett av startfältets starkaste, vilket aldrig är någon nackdel när 10-tumsmembranet ska flyttas som mest 15 millimeter åt varje håll.

En lite udda egenskap är att du kan använda Lyngdorf hela vägen upp till 800 Hz, men då givetvis stereokopplad med en kollega. Den kan därför komplettera ett par riktigt pluttiga satelliter om så krävs.

Lyssningsintryck

Lyngdorf har en väldigt sympatisk spelstil i brist på bättre beskrivning. Ljudet är inte riktigt lika tungt som SVS, inte riktigt lika skarpskuret och asketiskt som REL, utan placerar sig någonstans i mittfåran stilistiskt. Det är en rätt bra placering i längden, då den här basen blir lättmatchad till de flesta kringmiljöer och smaker. Med sin blygsamma lådvolym är det ingen schaktmaskin eller dB-jägare, utan en trevlig musikförmedlare för normala rum och nivåer. Grundtonen är relativt mörk och filtret gör ett rätt så bra jobb med att hålla oönskade frekvenser borta från subbaselementet.

REL T/7i – exklusiv och välspelande

Brittiska REL har verkligen snöat in, då de endast ägnar sig åt subbastillverkning. Det märks då modellfloran är stor och varierad. Några egenskaper brukar dock återkomma modellerna emellan. Hög finish är den första detaljen. REL ger ett exklusivt intryck i stort och smått, vilket gör den trevlig att pillra på. Lådan är dessutom stum och känns gedigen även under ytan.

Bortsett från de nya, renodlade hemmabiobasarna har REL som käpphäst att leverera basarna med ett par långa högtalarkablar kopplade till en Speakon-kontakt. Man menar på att högnivåanslutning är det optimala för att slippa tidsfel mot stereohögtalarna. Med tanke

på att ingen annan i startfältet har högnivå så håller övriga konstruktörer inte med tillräckligt starkt för att man också skulle vilja satsa på det.

Nästa unika egenskap i samlingen är slavbaskonstruktionen. Ett aktivt framåtriktat 8-tumselement

tillsammans med en passiv nedåtriktad 10-tummare ger mycket konare. REL använder sig av fiberförstärkt aluminium i båda membranen. Slutsteget är en bekanting från tidigare REL-subbar och levererar 200 watt genom traditionell klass AB. Den har sålts i över 200.000 exemplar och är rejält beprövad.

Med hjälp av extramodulen Arrow kan

du skippa sladdarna till en kostnad av 2.500 kronor. REL menar att förlusterna i den trådlösa överföringen är mindre än i en 5–10 meter lång RCA-kabel.

Lyssningsintryck

REL spelar rappt och mycket engagerat. Här levereras en klassisk hifi-bas som matchar allt från små slanka stativare till större golvare, men du får inte förvänta dig öronbedövande muller. REL satsar istället på att göra livet enklare för oss som vill kunna skilja baskage från elbas och mejslar ut de basljud som vissa konkurrenter enbart får att låta som fet bas. Ett klart audiofilt val, med andra ord, på alla sätt och vis.

SVS SB-2000 – kraftfull partybas

Att döpa en modell till något som innehåller 2000 känns lite millennieskiftesinspirerat. SVS har modernare teknik under locket än så. Storleksmässigt är SVS aningen mindre än Dynavoice, i alla fall lädmässigt. Elementer är liksom hos svensken en 12-tummare som riktats framåt. Mycket energi har satsats på det nyutvecklade elementet som fått korg i aluminium och en tjock gummiupphängning för att hålla det långslagiga membranet i schack. Liksom Thunder T-12 satsar amerikanerna på en sluten låda, så det är lätt att se de två modellerna som konkurrenter. Ett prisglapp på 2.000 kronor gör att SVS blir lite mindre folklig och placerar basen som tredje dyrast i samlingen.

Finishen är god och du kan välja mellan svart ask och blanksvart finish, där den senare känns lite mer exklusiv. Jämför vi vikten mot Dynavoice så saknar SVS några kilo, vilket troligtvis beror på tunnare lådvägg. De här är normala, Dynavoices är extremt väl tilltagna.

Det kraftiga slutsteget levererar 500 watt till elementet (hela 1.100 watt i topparna)

och är en DSP-förkorrigerad historia. Det betyder att konstruktörerna har filat på en korrigering i signalvägen, men att du som användare inte kan ställa in något. Snarare ska DSP:n här snygga upp högtalarens frekvensgång. En limiter som skyddar mot hög nivå är också bra att ha.

Lyssningsintryck

SVS dräpper till med rejäl kraft och tyngd redan i första anslaget. Basen är djup och auktoritär på ett sätt som gör elektronisk musik till ett nöje att lyssna på. Det här är ingen finlirare, men underhållningsfaktorn är hög då det svänger skönt. Vet du med dig att din anläggning låter torrt och spiknyktert finns bättre val, men SVS passar garanterat med ett par större golvhögtalare och den fyller utan vidare ut även lite större rum med tung mullrande bas. Delningsfiltret gör sitt jobb bra, så SVS-basen försvinner fint i lyssningsrummet.

XTZ – mångkunnig underhållare

XTZ har många strängar på sin lyra, men personligen tycker jag bäst om deras subwoofers. Just tänket med de olika skumpropparna för att justera avstämningen i basen är en enkel, men effektiv detalj som gör basen extremt mångsidig. Med propparna kan du hålla dig sysselsatt en god stund medan du lyssnar dig fram till den bästa återgivningen.

Konstruktionen är alltså portad eller sluten beroende på vilket du väljer, och ger ett välbyggt intryck. Materialet i lådan är 25 millimeter MDF, som dessutom förstärks med interna stag. Du kan välja mellan blanksvart, mattsvart och mattvit finish. En vit tygfront finns att köpa till.

En EQ-vippa kompletterar propparna och ger oss en klangmässig kameleont. Meningen med EQ-funktionen är att du på ett enkelt sätt ska kunna minska effekten av

rumresonanser. Elementet bakom tygfronten är en egenutvecklad 10-tummare som monterats på lådans främre vägg. Mycket möda har lagts på att utveckla ett långslagit element som tål mycket effekt.

Slutsteget har en rad olika anslutningsvarianter inklusive balanserade XLR-kontakter och levererar en halv kilowatt i klass D.

Det mest fascinerande av allt är att XTZ är näst billigast i gänget.

Lyssningsintryck

XTZ har ett brant filter. Vid lägsta delning undrar jag nästan var basen tog vägen, men den var faktiskt på. Vid mer basstinn musik än den först spelade inser jag att det här är en bas som kan dela lågt och spela djupt. Anslaget är tungt och kraftigt, med en målmedvetenhet som ingen annan subbas i testet har. Låt så vara att REL har en ännu något mer nyanserad spelstil, att Lyngdorf känns aningen mer harmonisk och SVS brölar mer i anslagen, men XTZ går från klarhet till klarhet när vi byter mellan testskivorna. Rätt inställning och placering är dock A och O för denna kameleont, då kraften i anslagen gärna sätter igång rumresonanser om något inte är helt rätt inställt.

Som så ofta finner vi flest finesser på XTZ:s testdeltagare. Balanserad XLR-in/utgång är kanske inget som den här prisklassens spekulanter kommer att använda, men det finns åtminstone. Fasen är steglös och du kan välja mellan tre förkalibrerade eq-lägen. Utöver det finns en parametrisk EQ som ställer mellan 30–120 Hz och justerar mellan -9 och +9 dB.

Slutsats

Ett rätt stort prisspann och även ett rejält spann när det kommer till basarnas inriktning gör testet mer intressant för en bredare målgrupp. Lilla Dali är perfekt för dig som värdesätter hifi-ljud i en lite mindre anläggning och ett inte alltför stort rum. Basen gör allt rätt, men är ingen muskelbyggare. Priset gör att många lär lockas av att köpa ett tvåpack.

Dynavoice är svängig som få och har gott om kraft. Tar du bort gallret och kompenserar för filtrets övertoner genom en placering nära högtalarna så har du en riktigt underhållande sub som varken gör bort sig vid finlyssning eller när det är partaj.

Lyngdorf tar vid lite där Dali slutade. Vi snackar tight, torrt och musikaliskt. Dubbla pengarna innebär bättre finish, högre upplösning i basen och mer kvantitet, vilket passar större rum. Lyngdorfs konkurrent skulle

kunna tänkas bli dubbla Dali-subbar. För lite mer audiofilit inriktad lyssning så är det här ett bra köp.

REL är den puristiske audiofilens val. Är du allergisk mot slapp bas och vill kunna koppla in din sub med högnivåsignal så har du kommit rätt.

SVS är ett kraftfullt energiknippe och REL:s raka motsats. Om jag säger hemmabiobas så borde spelstilen ringas in ganska tydligt. Mycket kraft och fokus på underhållning snarare än detaljer.

XTZ känns som liten av en gyllene medelväg. Tillräckligt rapp med portarna pluggade, tillräckligt djup och tung med EQ-justeringsen i rätt läge och öppna portar, tillsammans med ett riktigt förmånligt pris.

Den här allroundbasen passar i de flesta sammanhang och får därför min rekommendation.

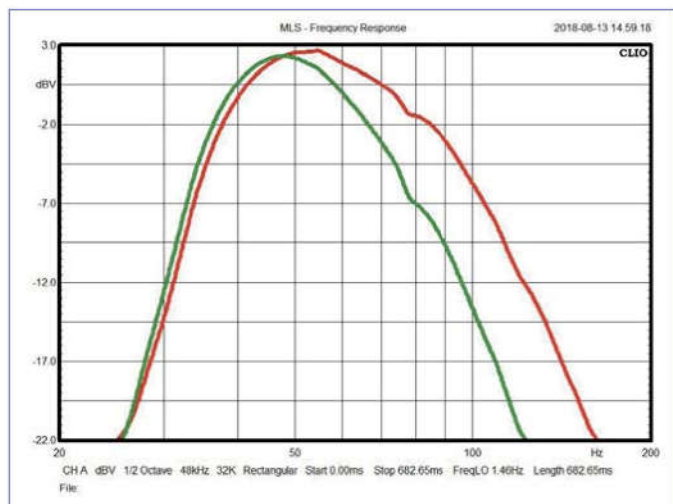
H&M

Fakta	Dali SUB C-8 D	Dynavoice Thunder T-12	Lyngdorf BW-2	Rel T/7i	SVS SB-2000	XTZ Sub 10.17
Princip	Aktiv basreflex	Aktiv sluten låda	Aktiv sluten låda	Aktiv slavbas	Aktiv sluten låda	Aktiv basreflex
Bestyckning	8-tumsbas	12-tumsbas	10-tumsbas	Aktivt element: 8 tum, passivt element: 10 tum	12-tumsbas	10-tumsbas
Angiven effekt	170W	500W	400W	200W	500W	500W
Delningsfrekvens	40-120 Hz	35-150 Hz	60-200 Hz	30-120 Hz	50-160 Hz	40-160 Hz
Fas	0/180	Steglös	Steglös	Nej	Steglös	Steglös
Ingångar	LFE, RCA	LFE, RCA	LFE, RCA	RCA, högnivå	LFE, RCA	XLR, RCA
Utgångar	Nej	RCA	Nej	Nej	Nej	XLR passthrough
Mått (BxHxD)	29,5x33,5x31 cm	40x40x40 cm	44,0x32,5x17,2 cm	30x34,8x32,5 cm	36x37x39,1 cm	32x43x38 cm
Vikt	10,4 kg	27,9 kg	14,7 kg	17 kg	15,8 kg	19,5 kg
Pris	4.200 kr	6.000 kr	9.300 kr	9.000 kr	8.000 kr	5.500 kr
Info	www.hifiklubben.se	www.dynavoice.se	www.hifiklubben.se	www.rel.net	www.hembiobutiken.se	www.xtz.com
Omdöme Plus	• Perfekt för mindre rum • Engagerande ljud	• Funkar även i större rum • Fin byggfinish	• Lätt att gömma undan • Snygg basåtergivning	• Ruskigt korrekt och torr • Väldigt fin detaljfinish	• Kraftfullt anslag • Engagerande återgivning	• Ljudet när allt är injusterat! • Flexibiliteten
Minus	Kräver lite pyssel med placeringen	Inte lika många features som vissa konkurrenter	Försvinner lätt i större rum	För torr?	Saknar lite finesse	Tar en stund att konfigurera
Summa	Spelglad bas för mindre rum.	En rejäl sub för partyn och stora rum.	Lättplacerad och hifikorrekt.	Klassisk hifibas i finkostym	Rejäl och underhållande.	Mångsidig allt-i-allo som går att skräddarsy till dina förutsättningar
Tre snabba...	• Rapp och musikalisk • Tar liten plats • Inte direkt en partybas	• Stor och rejäl • Kraftfullt ljud • Saknar vissa konkurrenters justeringsmöjligheter	• Supersmidigt format • Väckande och kultiverad • Inte det sista i kvantitet	• Både hög- och lågnivå med separata nivåkontroller • Stilig finish • Torrt och korrekt ljud	• Rejäl och välbyggd • Bra tryck och kontur i basen • Högt underhållningsvärde	• Flest funktioner av alla • Kraftig och väl-ljudande • Lätt att anpassa till omgivningen

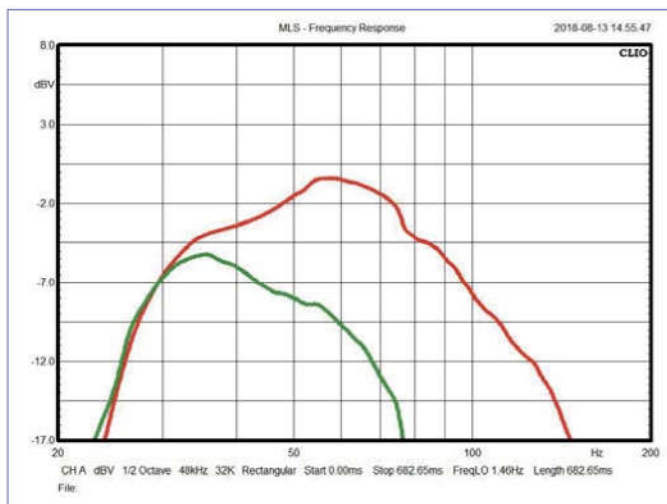
Mätningar

Två mätningar per bas, där den gröna visar lägsta filtrering (som passar golv- men också större stativhögtalare) och den röda i de flesta fall den högsta lågpasstrereringen, som passar bättre för

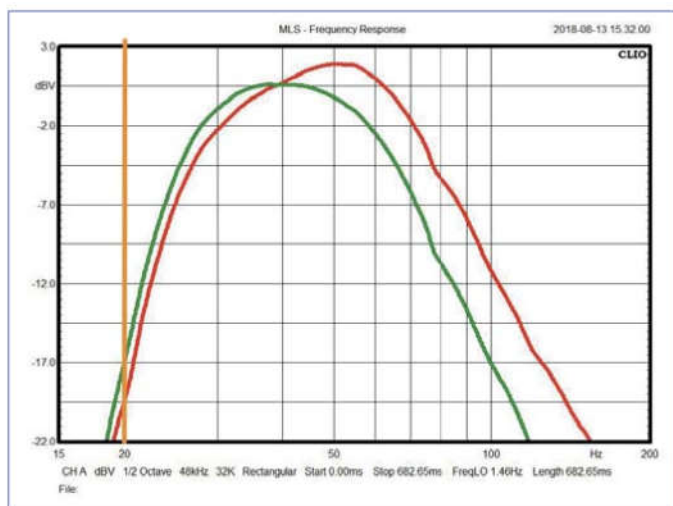
mindre stativhögtalare och/eller om man tänker använda sig av två stereoplacerade basar. Två av basarna, SVS och XTZ, visade sig ha nivåer till och med under 20 hertz.

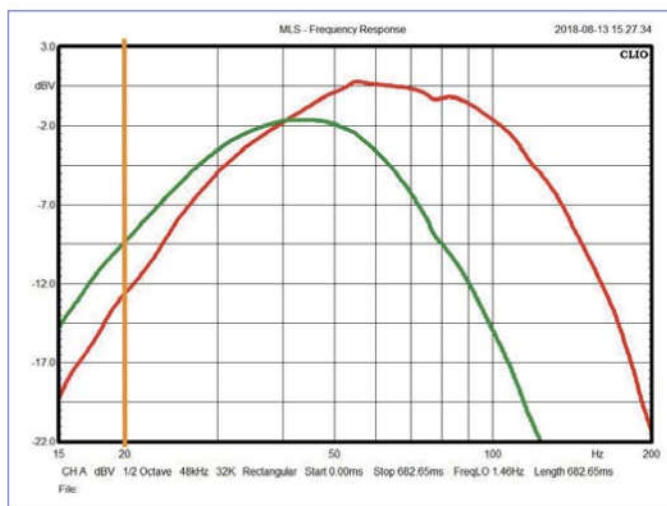
Dali SUB C-8 D har nedåtriktad 8-tummare och reflexport. Grön kurva visar lägsta lågpasfilter 40 Hz och röd högsta lågpas 120 Hz.

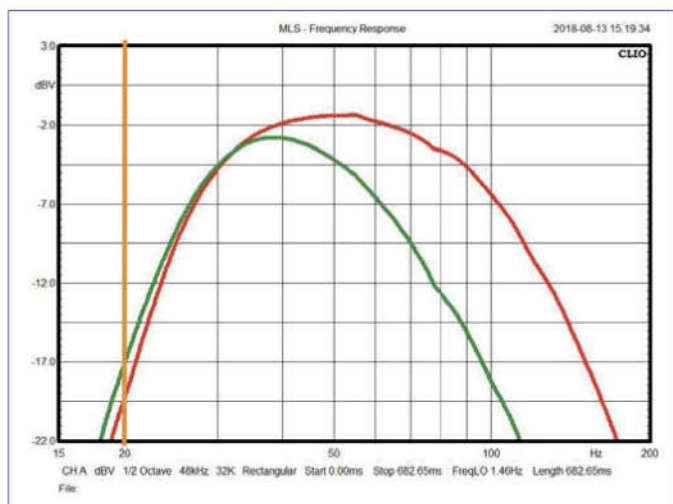
REL T/7i är sluten med slavbas. Grön kurva visar lågpasfilter vid 30 Hz. Röd kurva visar lågpasfilter vid 120 Hz.

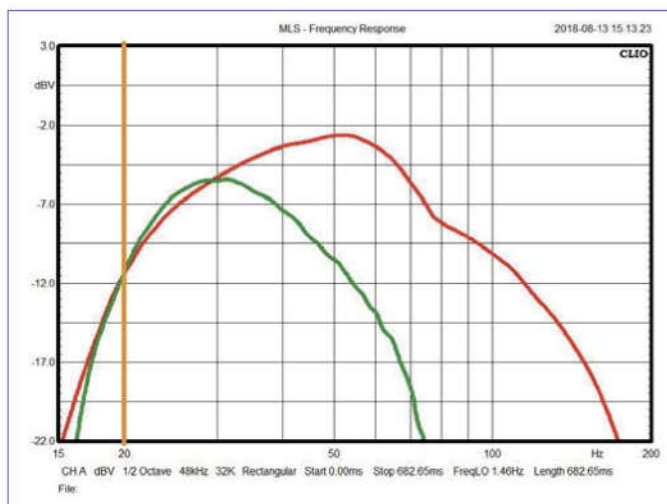
Slutna Dynavoice Thunder T-12 har framåtriktad 12-tummare. Grön kurva visar lågpasfilter vid 35 Hz. Röd kurva visar lågpasfilter vid 150 Hz. Orange streck indikerar 20 Hz.

SVS SB-2000 är sluten. Grön kurva visar lågpasfilter vid 50 Hz. Röd kurva visar lågpasfilter vid 160 Hz. Notera nivåer långt under 20 Hz (orange streck).

Lyngdorf BW-2 är sluten, gjord för att stå nära vägg. Grön kurva visar lägsta lågpasfilter 60 Hz, röd kurva 130 Hz. Högsta lågpasstrerering ligger på höga 200 Hz.

XTZ Sub 10.17 har 10-tummare i basreflexlåda. Grön kurva visar lågpasfilter vid 30 Hz. Röd kurva visar lågpasfilter vid 170 Hz. Notera nivåer under 20 Hz (orange streck).